

Oravecz Imre

FELJEGYZÉSEK NAPLEMENTE KÖZBEN

(Az archiválás káros voltáról) Felhívott L barátom, hogy régi újságkiadásokat szanálva pár, rólam szóló kritikára akadt, és kérdezte, hogy kellene-e, gyűjtöm-e az ilyesmit az utódok számára. Nemmel feleltem. Kezdetben eltettem ezt-azt, de már évtizedek óta nem élek e szokással, amelynek általában íróanyák és írófeleségek hódolnak. Lehet, hogy unokámnak, dédunokámnak hízelegne, ha látná, hogy nagypapa nem csak írt, de írtak is róla, ám jobban szeretném, ha azt olvasnák, amit én írtam. Van azonban egy önzőbb szempontom is. Az öregekre jellemzően mindig keresek valamit, és a dobozokból, irattartókból így is elég régiség kerül elő, ami a múlt idővel szembesít. A bírálatokkal csak növelném a számukat, és tudom, hogy akár dicsérőek, akár ledorongolóak, azok is depresszióba ejtenének.

(Halogatás) A 2412-es út mentén, a Dona-völgyben egy helyen a meredek oldal tetején oszlopszerű szirtek nyúlnak fel a fák közt. Évek óta tervezem, hogy Egerbe menet, vagy onnan jövet, megállítom a kocsit, felkapaszzkodom, és megnézem őket közelről, de képtelen vagyok sort keríteni rá. Vagy sietek, vagy kedvezőtlen az idő. Mennyi mindennel voltam már így, és késtem le róla, mert megszűnt közben, vagy egyszer csak nem érdekelt többé.

(Toledo) F. D., aki olvasótalálkozókat szervezett nekem Kaliforniában, e-mailben, amelyhez szkennelt bizonyítékot is csatolt, tájékoztat, hogy az ohioi városban járván az egykori magyar templom születési anyakönyvében megtalálta a *Kaliforniai fűrj* főhősének, Árvai Jánosnak a nevét. A vezetéknevű stimmel, de a többiben téved. Regénybeli alakom keresztnéve István, és Magyarországon született. Válaszomban kijavítom. Mindamellett engedek a csábításnak, és magamban eljátszom a gondolattal: lehet, hogy ami ott történik a regényben, tőlem függetlenül és bizonyos eltérésekkel egy Jánossal a valóságban is megesett.

(Pihenés) Reggelente, az éjszakai pihenést és napközben, az ebéd utáni ledőlést követően is mindig fáradtan kelek fel. Olyan, mintha valami nehéz fizikai munkát végeztem volna. A földben jobb lesz, a pihenést ott már nem kell megszakítani.

(Idő) Fikció, de egységeivel mérhető a változás, a múlás. Mikor az ember meghalt, és a földbe vagy urnába teszik, beszünteti a mérést, és túlélő szerettei is csak életkorát, esetleg elhalálozása évét tartják azontúl számon. Pedig a változás folytatódik és mérhető, őt azonban már nem érdekli, nem okoz fájdalmat, és nem fenyegeti azzal, hogy véget ér, mert az már örökkévalóan zajlik.

(Talán) Ha megvolna a régi határ, a régi erdő, ha megvolnának a földek, a dülők, a fák, a tisztások, talán könnyebb volna még élni.

(Megkönnyebbülés) Napokig úgy látszott, hogy a Tarnában ólálkodó róka vadászata sikeres volt. Nem sokkal a vidracsaláddal történt első találkozásom után az egyik kölyök hiányzott. Legutóbbi sétámon azonban kiderült, hogy tévedtem. Észrevevén engem az anya nem bukott le, hanem egy kölyökkel maga mögött közel úszott, velem egy vonalba, és mialatt fejét a vízből kiemelve kíváncsian nézett fel rám a partra, nem messze tőle, kissé feljebb a túloldalon, ahol még volt nád a szélében, hirtelen ropogni kezdett és kúpszerűen feltüremkedett a kásás jég. Nem keletkezett lyuk, és nem is bukkant fel fej, test, de biztosra vettem, hogy a másik kölyök akarhatott ott a felszínre jönni, csak valamiért meggondolta magát.

(Az ima tárgyának változása) Amíg M. L. kicsi volt, azért fohászkoztam, hogy csak akkor haljak meg, mikor ő nincs velem, mert szörnyen megijedne és pánikba esne. Most meg, hogy már nagyfiú, kamasz, azért esedezem, hogy bárcsak itt lenne. Nem fogná közben a kezem, talán hozzám se merne érni, viszont nem lennék egyedül. Sírna, de már tudná, mi a teendő, kinek, hova kell telefonálni, melyik szomszédnak szólni.

(*Neheztelés*) Nagy igazságtalansága a természetnek, hogy ha betegség vagy baleset nem hozza előre, a legnehezebbet: a halált öregen, vagyis a legerőtlenebb állapotban kell abszolválni.

(*Bányászat*) Meddő, de újra és újra a kérdés a múlt bizonyos döntéseivel kapcsolatban: mi lett volna, ha? Mi lett volna például, ha 1957-ben valóban elszegődöm vājártanulónak? Mint nyolcadikos a tanító javaslatára két közép fokú oktatási intézménybe küldtettem el jelentkezésemet annak az évnék tavaszán, egy dunaújvárosi kohóipari és egy miskolci gépipari technikumba. Dunaújvárosba nem mentem el felvételizni, Miskolcon megjelentem, de siralmasan szerepeltem. Ezután már a kohóipari is jó lett volna, de közben új követelmény támogatottak. Értesítettek, hogy most már csak abban az esetben kellek, ha szüleim hősi halált haltak az ellenforradalomban. Ez felháborított. Nem csak azért, mert a szüleim halálát feltételül szabták, hanem azért is, mert ellenforradalomnak nevezték azt, ami nekem forradalom volt. Ezt követően jelentkeztem vājártanulónak. GY. – ez egy másik GY. – ötlete volt, aki hasonló cipőben járt. Nem sokkal azelőtt szövődött köztünk barátság, amely főként azon alapult, hogy ők előbb költöztek át az Új-Telepre, és nem volt itt más velem egykorú fiú. A vājárságról csak annyit tudtam, hogy szénbányászat, és a vājár valami vezető bányászszerszűség. Végül nem rukkoltunk be, az utolsó pillanatban visszakoztunk. Hogy majdnem bányász lettem, annak két oka volt. Az egyik az, hogy a vājártanulók egyenruhát viseltek, és szerettem volna abban feszíteni, a másik pedig, hogy GY. előtte elvitt Homokterenyére a rokonaihoz. Helyesebben, én vittem el őt apám Kecskének csűfolt szovjet gyártmányú motorbiciglijén, amellyel jogosítvány nélkül furikáztam. Homokterenyé afféle bányászfalu volt Nógrád megyében, és GY. rokonai is bányászok voltak. Kedvesen fogadtak bennünket, finom ételekkel traktáltak, és folyton jókedvűek voltak és állandóan viccelődtek. Kamaszésszel úgy gondoltam, hogy a bányászok mind ilyenek, és ha ilyenek, akkor jó dolog lehet bányásznak lenni. Nem tudom elképzelni későbbi magamat bányásznak, de azt igen, hogy mi történt volna velem. Ha egyáltalán bírja gyenge fizikumom, a tébécé mellé jött volna szilikózis, és lehet, hogy nem érem meg a húszat se.